

Az önálló tevékenységből származó jövedelem és adózása

2023

Ebben az információs füzetben az egyéni vállalkozónak és őstermelőnek nem minősülő, önálló tevékenységet végző magánszemély adókötelezettségéről olvashat.

Tartalomjegyzék:

1. Mi az önálló tevékenység?	2
2. Az önálló tevékenységből származó jövedelem adózása	2
2.1. Önálló tevékenységből származó bevétel	2
2.2. Az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapítása	4
2.3. A tételes költségelszámolás legfontosabb szabályai	4
2.4. Ingatlan és ingó eladása gazdasági tevékenységként	6
3. Az adóelőleg-fizetés szabályai	7
3.1. A kifizetői adóelőleg-levonás szabályai	7
3.2. A magánszemély kötelezettségei	8
4. Járadékfizetés	9
4.1. A biztosítási kötelezettség megállapítása	10
4.2. Az adószámos magánszemélyek járadékfizetése	12
5. Szociális hozzájárulási adó	12
6. Az önálló tevékenységet folytató magánszemély nyilvántartásba vétele	12
6.1. Nyilvántartási kötelezettség	13

1. Mi az önálló tevékenység?

Önálló tevékenység minden olyan tevékenység, amely a nem önálló tevékenységek körébe nem sorolható.

Önálló tevékenységből származó jövedelem például

- a megbízás alapján végzett tevékenységből származó jövedelem, a felhasználói szerződés alapján megszerzett jövedelem,
- a választott könyvvizsgálói tevékenységből származó jövedelem,
- az európai parlamenti, a helyi önkormányzati képviselői tevékenységért kapott jövedelem,
- az ingó bérbeadásából származó jövedelem,
- a termőföldnek nem tekinthető ingatlan bérbeadásából származó jövedelem,
- a magánszálláshely-szolgáltatási tevékenységből származó jövedelem,
- a lábon álló termés – a föld tulajdonosváltása nélküli – értékesítéséből származó jövedelem,
- az ingatlan és az ingó eladásából származó jövedelem, ha az gazdasági tevékenységként történik.

2. Az önálló tevékenységből származó jövedelem adózása

Az önálló tevékenységből származó jövedelmet az Sztj tv¹. általános szabályai, vagy az adott – például az egyéni vállalkozói, őstermelői, bérbeadói – tevékenységre meghatározott külön szabályok szerint kell megállapítani.

Az egyéni vállalkozókra, a mezőgazdasági őstermelőkre, az ingatlan-bérbeadási és magánszálláshely-szolgáltatási tevékenységet folytató magánszemélyekre vonatkozó adózási szabályokat külön információs füzetek – a 3., a 6. és a 10. számú – ismertetik.

Az önálló tevékenységből származó jövedelmet – a vállalkozói adóalap kivételével – az összevont adóalapba kell beszámítani. **Az önálló tevékenységből származó jövedelem után fizetendő adó mértéke 15 százalék.**

2.1. Önálló tevékenységből származó bevétel

Önálló tevékenységből származó bevételnek számít **a tevékenységgel összefüggésben megszerzett valamennyi bevétel.** Ilyen például a megbízásért kapott díjazás és a

¹ A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 17-23. §-ai.

tevékenységgel összefüggésben kapott költségtérítés összege is. A bevételeket az Szja tv. 2. és 4. számú mellékletében foglaltak szerint kell meghatározni.

Külön szabályok vonatkoznak a támogatások elszámolására. A jogszabály vagy a nemzetközi szerződés rendelkezése alapján **költségek fedezetére vagy fejlesztési célra kapott vissza nem térítendő támogatás összegéből annyit kell az adóévben bevételként figyelembe venni, amennyit költségként – értékcsökkenési leírásként – elszámolt a magánszemély a támogatásból fedezett kiadásaira.** Ettől eltérően, ha az említett támogatás összegét annak jogszabályban meghatározott célja szerint a megadott határidőig nem használta fel a magánszemély, a támogatás fel nem használt részét annak az adóévnek az utolsó napján kell bevételként figyelembe venni, amikor a támogatásról szóló jogszabály szerint a felhasználásra előírt határidő lejár. Ha a jogszabály ilyen határidőt nem határoz meg, akkor a támogatást a folyósítás évét követő negyedik adóév utolsó napjáig teljes egészében bevételként el kell számolni.

Nem kell bevételként figyelembe venni azt a támogatást,

- amelynek a felhasználásával keletkezett kiadásokat a magánszemély nem számolja el – értékcsökkenési leírás formájában sem – költségként,
- amelyet vissza kell fizetnie a magánszemélynek, de a visszafizetési kötelezettségre felszámított késedelmi kamat, késedelmi pótlék vagy más hasonló jogkövetkezmény miatt nem számolható el költség sem. A bevételként már elszámolt, de utóbb visszafizetett támogatás miatt a bevallás önellenőrizhető.

Az erdővéghasználattal érintett kitermelt vagy lábon álló faállomány értékesítéséből származó bevételekre vonatkozó szabályokat a mezőgazdasági őstermelők adózásáról szóló információs füzet ismerteti.

Egyes bevételeket a jövedelem kiszámításánál nem kell figyelembe venni. Ilyen bevétel például az önálló tevékenységgel összefüggő hivatali, üzleti utazáskor a **kiküldetési rendelvénnyel alapján az utazásra kapott költségtérítés**, ha az nem haladja meg a jogszabályban meghatározott, igazolás nélkül elszámolható mértéket. A saját személygépkocsi használata miatt fizetett költségtérítés összegéből igazolás nélkül elszámolható

- a kiküldetési rendelvénnyel feltüntetett kilométertávolság szerint,
 - az üzemanyag-fogyasztási norma és
 - legfeljebb a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) által közzétett üzemanyagár, valamint
 - a kilométerenként 15 Ft általános személygépkocsi-normaköltség
- alapulvételével meghatározott összeg.

Saját tulajdonú járműnek, személygépkocsinak számít

- a magánszemély által zárt végű lízingbe vett gépjármű,

- a közeli hozzátartozó, bejegyzett élettárs tulajdonában lévő vagy a közeli hozzátartozó, bejegyzett élettárs által zárt végű lízingbe vett gépjármű.

2.2. Az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapítása

Az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapításánál a magánszemélyek **két módszer** közül választhatnak.

Az egyik módszer a tételes költségelszámolás. Ha ezt a módszert választják, **valamennyi költséget** – a kormányrendeletben vagy törvényben meghatározott mértékű, igazolás nélkül elszámolható költségek kivételével – **számlával, bizonylattal kell igazolni.** A tevékenység folytatása érdekében **igazoltan felmerült kiadás, és az igazolás nélkül elszámolható költség,** költséghányad az Szja tv-ben meghatározott módon és mértékben **a bevételből levonható.** A tárgyévi bevételből csak a tárgyévi költségek vonhatók le. Ha a magánszemély többféle önálló tevékenységet folytat, a bevételeket és a bevételek megszerzése érdekében felmerült kiadásokat tevékenységenként külön-külön kell figyelembe venni, tehát az egyik tevékenység veszteségével a másik tevékenység nyereségét nem lehet csökkenteni.

A másik módszer szerint a bevételből igazolás – számlák, bizonylatok – nélkül levonható 10 százalék a költséghányad, és a bevétel 90 százaléka a jövedelem. A 10 százalék költséghányad alkalmazásánál a magánszemély az adóévben megszerzett – nem egyéni vállalkozásként folytatott – önálló tevékenységből származó bevételeinek egyikére sem, továbbá az önálló tevékenységével összefüggésben kapott költségtérítésre sem alkalmazhatja a tételes költségelszámolást. Ez azt jelenti, hogy a költségtérítés 90 százaléka is jövedelemnek számít, mivel ebből a bevételből is csak a 10 százalék költséghányadot lehet levonni.

2.3. A tételes költségelszámolás legfontosabb szabályai

Költségként csak az önálló tevékenységgel összefüggésben, a bevétel megszerzése érdekében a naptári évben felmerült – kifizetett –, szabályszerűen igazolt kiadást lehet elszámolni. Kivétel az olyan átalány – vélelmezett – költség, amelyet az Szja tv. a kiadás tényleges felmerülésétől függetlenül elismer. Ilyen költség például a kilométerenkénti 15 Ft általános személygépkocsi-normaköltség. Az önálló tevékenységgel összefüggésben jellemzően előforduló költségekről az Szja tv. 3. számú melléklete rendelkezik.

Ha az önálló tevékenységhez vásárolt termék vagy szolgáltatás értékesítőjének az általános forgalmi adóról szóló törvényben² – a továbbiakban: áfatörvény – meghatározott bizonylatot kell kiállítania, akkor a kiadást az áfatörvény szerinti bizonylattal – ide nem értve a nyugtát – kell igazolni. A kiadás igazolására egyébként kizárólag az a bizonylat alkalmas, amely tartalmazza a költség összegének megállapításához szükséges valamennyi adatot.

² Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény.

A személyes vagy családi szükségletet is kielégítő termék vagy szolgáltatás megszerzése érdekében felmerült kiadás csak az Sza tv-ben meghatározott esetben és módon számolható el. Például szolgálnak erre a művészeti tevékenységet folytató magánszemélyekre vonatkozó külön szabályok.

Elismert költség

- az önálló tevékenységgel összefüggésben vásárolt anyag, áru, illetve
- felmerült más kiadás – például a postaköltség, a részletes híváslistával igazolt telefonköltség, az üzleti utazás költsége, a jármű használatával kapcsolatos költség, a díjköteles útszakaszon megtett üzleti célú utak arányában az úthasználat díja stb.

A járművek használatával kapcsolatos költségelszámolás szabályait a 8. számú információs füzet ismerteti.

Azokat a kiadásokat, amelyek nem kizárólag az önálló tevékenységgel kapcsolatban merültek fel, arányosan lehet elszámolni. Ilyen kiadás például a fűtés és a világítás, ha a magánszemély a lakásában végzi az önálló tevékenységet. A költségelszámolásnál a költségre jellemző felhasználási mértéket – például kilowattóra – kell alapul venni. Közüzemi számláknál a háztárs, bejegyzett élettárs nevére szóló számlák alapján is lehet költséget elszámolni.

A kizárólag az önálló tevékenységhez használt 200 ezer forint alatti tárgyi eszközök – gépek, berendezések, felszerelések – **beszerzési, előállítási költsége egy összegben elszámolható.** A 200 ezer forintot meghaladó beszerzési értékű eszközök, és a 200 ezer forint alatti egyedi értékű és személyes célra is használt gépek, berendezések stb. beszerzésére, előállítására fordított kiadást nem lehet teljes egészében elszámolni. Az ilyen eszközök beszerzésénél, előállításánál átalányamortizációt lehet érvényesíteni.

Átalányamortizáció címén az adóévi bevétel egy százalékát, de legfeljebb az említett eszközök nyilvántartási értékének 50 százalékát lehet költségként elszámolni. Az elszámolt költség a bevétel egy százalékánál akkor sem lehet több, ha a magánszemély az adóévben több ilyen eszközt vásárol. Egy tárgyi eszköz után egyszer, a használatbavétel évében lehet az átalányamortizációt elszámolni. A többféle önálló tevékenységhez is használt gépnél, berendezésnél stb. a költségeket nem lehet megosztani az egyes tevékenységek között. Ezeket a költségeket csak egy – a magánszemély által választott – önálló tevékenység bevételeivel szemben lehet érvényesíteni. Az ingatlan-bérbeadási és az egyéb szálláshely-szolgáltatási tevékenységnél³ alkalmazható költségelszámolási szabályokat az ingatlan-bérbeadásról szóló 10. számú információs füzet ismerteti.

Az Sza tv. további költségeket is elismer. **Elszámolható például**

- a köztestületnek, az önálló tevékenységgel kapcsolatos érdekképviselési feladatot is ellátó egyesületnek befizetett tagdíj;

³ 2019. június 28-tól magánszálláshely-szolgáltatási tevékenység.

- a központi költségvetésbe, a helyi önkormányzatoknak fizetett, kizárólag az adott önálló tevékenységhez kapcsolódó adó – a személyi jövedelemadó kivételével – például az illeték, a hatósági díj, a vám, a kötbér, a késedelmi kamat, az önellenőrzési pótlék stb.

A **művészeti tevékenységet folytató magánszemélyek** az általánosan elismert költségeken felül **további költségeket is elszámolhatnak**⁴. Ilyen például a művész tevékenységével kapcsolatos műsoros előadás, kiállítás, múzeum, közgyűjtemény látogatásához megvásárolt belépő, irodalmi és művészeti alkotásokat tartalmazó, vagy ezek rögzítésére és lejátszására alkalmas eszköz, kép- és hanghordozó, könyv, kotta, más sajtótermék vásárlására fordított kiadás. A személyes vagy családi szükséglet kielégítését is szolgáló termék, szolgáltatás igazolt ellenértékének 50 százaléka számolható el költségként. Az előadóművészi tevékenységnél a színpadi megjelenéshez kapcsolódó esztétikai és kozmetikai cikkekre és szolgáltatásokra fordított kiadás is elszámolható.

A **helyi önkormányzati képviselői tevékenységgel** összefüggésben megszerzett bevétellel szemben az adott tisztséggel összefüggő feladat ellátása érdekében felmerült, a magánszemély nevére kiállított bizonylattal igazolt kiadást, valamint az adott tisztséggel összefüggő feladat ellátása érdekében használt tárgyi eszközök átalány-értékcsökkenését lehet költségként elszámolni.

2.4. Ingatlan és ingó eladása gazdasági tevékenységként

Az önálló tevékenységből származó jövedelemre vonatkozó szabályok szerint kell az adót megfizetni az ingatlan és az ingó vagyontárgyak eladásából származó jövedelem után, ha az értékesítés gazdasági tevékenységként történik.

A gazdasági tevékenység⁵ akkor valósul meg, ha a magánszemély a tevékenységet üzletszerűen, illetőleg tartósan vagy rendszeres jelleggel folytatja, feltéve, hogy a tevékenysége ellenérték elérésére irányul vagy azt eredményezi, és a tevékenység végzése független formában történik.

Fontos azonban, hogy a jövedelem megállapításakor az ingatlan és az ingó átruházására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Így **a megszerzésre és az értéknövelésre fordított kiadásokat akkor is le lehet vonni a bevételből**, ha azok az értékesítés adóéve előtt merültek fel. Ugyanakkor ingatlan eladásakor a bevételből megállapított jövedelem az évek múlására tekintettel nem csökkenthető. Fontos szabály az is, hogy **az ingó vagyontárgyak átruházásából származó bevétel után nem keletkezik adókötelezettség, nem kell jövedelmet megállapítani, ha a bevétel összege az adóévben nem több 600 ezer forintnál.**

Az ingatlan és az ingó vagyontárgyak gazdasági tevékenységként végzett értékesítésekor a jövedelmet tehát az ingatlan és az ingó tárgyak értékesítésére vonatkozó szabályok szerint kell

⁴ A művészeti tevékenységet folytató magánszemélyek egyes költségeiről szóló 39/1997. (XII.29.) MKM-PM együttes rendeletben meghatározott művészeti tevékenységeknél.

⁵ Az Szja tv. 3. § 46. pontja szerint.

megállapítani, ezért a magánszemélynek nincs lehetősége a szocho elszámolására költségként. **A magánszemélyek tehát a számított jövedelmük 89 százaléka után fizethetik a személyi jövedelemadót és a szocho.**

3. Az adóelőleg-fizetés szabályai

A fizetendő személyi jövedelemadót naptári évenként kell megállapítani, de az összevont adóalapba tartozó jövedelem után év közben adóelőleget kell fizetni.

3.1. A kifizetői adóelőleg-levonás szabályai

Ha a magánszemély összevont adóalapba tartozó bevétele kifizetőtől származik, akkor – fő szabály szerint – az adóelőleget a kifizetőnek kell megállapítani és levonni akkor is, ha a kifizetés számla alapján történik. A kifizető a magánszemély költségnyilatkozata szerint állapítja meg az adóelőleg alapjául szolgáló jövedelmet.

Az önálló tevékenységből származó bevétel, például a megbízási díj, a bérleti díj, valamint az önálló tevékenységgel összefüggő költségtérítés kifizetésekor a magánszemély nyilatkozik, hogy a 10 százalékos költséghányad alkalmazását vagy a tételes költségelszámolást választja.

Tételes költségelszámolásakor a tevékenységgel összefüggésben elismert és igazolt, vagy az igazolás nélkül elszámolható költségekről nyilatkozhat a magánszemély. A tevékenység ellenértékéért megszerzett bevételnél, például a megbízási díjnál a nyilatkozaton megjelölt költség nem haladhatja meg a bevétel 50 százalékát. Ettől függetlenül a magánszemély a bevallásában a bevétel teljes összegéig elszámolhatja az Szja tv. szerint elismert és megfelelően igazolt költségeit. A tevékenységgel összefüggő költségtérítés kifizetésénél a magánszemély nyilatkozata alapján akár 100 százalékos költséget is figyelembe vehet a kifizető.

Ha a magánszemély nem nyilatkozik a költségeiről és más igazolás nélkül elszámolható költség sem merül fel, a kifizető a 10 százalékos költséghányad szerint állapítja meg az adóelőleget.

Fontos szabály, hogy az adóévben valamennyi önálló tevékenységből származó bevétel – az önálló tevékenységre kapott költségtérítést is beleértve – adóelőleg-alapjának megállapításánál azonos – vagy a 10 százalékos költséghányad szerinti vagy a tételes – költségelszámolást kell alkalmazni. Az adóbevallásban viszont az a magánszemély is alkalmazhatja a tételes költségelszámolás szabályait, aki év közben a nyilatkozatában a 10 százalékos költséghányad figyelembevételét kérte.

A magánszemély érdekében áll, hogy a költségnyilatkozaton valós adatokat tüntessen fel. Ha ugyanis a nyilatkozaton feltüntetett költség meghaladja az adóbevallásában elszámolt igazolt költséget, akkor a költségkülönbséget **39 százalékos különbözeti bírsággént** kell az adóbevallásában feltüntetni és személyi jövedelemadóként megfizetni. Nem kell ilyen bírságot

fizetni, ha a különbözet nem több az adóelőleg levonásánál figyelembe vett költség 5 százalékánál.

Ha a költségkülönbözet miatt év végén 10 ezer forintot meghaladó befizetési különbözete is lesz a magánszemélynek, akkor a különbözet után további **12 százalék különbözeti bírságot** kell az adóévre vonatkozó adóbevallásában bevallani és az adóbevallás benyújtására előírt határidőig személyi jövedelemadóként megfizetni.

Az önálló tevékenységre tekintettel rendszeres bevételt juttató kifizetőnek adóalap- csökkentő kedvezmények – négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye, családi kedvezmény, első házások kedvezménye, súlyos fogyatékosra tekintettel járó kedvezmény – érvényesítésére vonatkozó nyilatkozatot is adhat a magánszemély.

A NAV honlapján elérhető

- az adóelőleg-nyilatkozatokhoz javasolt nyomtatványminták (https://nav.gov.hu/ado/szja/Adoeloleg_nyilatkozat), valamint
- a kedvezmények igénybeviteléhez szükséges adóelőleg-nyilatkozatok elkészítését segítő alkalmazás.

Az adóelőleg-nyilatkozatok a **legegyszerűbben az Online Nyomtatványkitöltő Alkalmazás** (<https://onya.nav.gov.hu/#!/login>) erre szolgáló menüpontjának használatával nyújthatók be.

A kifizetőnek akkor is meg kell állapítania az adóelőleget és arról ki kell állítania az igazolást, ha nem pénzben juttat bevételeket, vagy más okból nem vonhat le adóelőleget a bevételből. Az igazoláson fel kell tüntetni a le nem vont adóelőleg összegét, és fel kell hívni a magánszemély figyelmét arra, hogy az adóelőleget, illetve annak le nem vont részét a negyedévet követő hónap 12. napjáig meg kell fizetnie.

3.2. A magánszemély kötelezettségei

Az önálló tevékenységet folytató magánszemélynek kell az adóelőleget megállapítani és megfizetni, ha nem kifizetőtől, hanem például magánszemélytől szerez bevételeket. Az adóelőleget **negyedévente, a negyedévet követő hónap 12. napjáig** kell megfizetni.

Nem kell adóelőleget fizetni, ha a jövedelmet a magánszemély olyan külföldi államban szerezte, amellyel nincs Magyarországnak a kettős adóztatás elkerülésére egyezménye. Az adóelőleg-alapot terhelő személyi jövedelemadó mértéke 15 százalék.

Az adóelőleg megállapításakor a magánszemély figyelembe veheti az őt megillető – más jövedelménél nem érvényesített, illetve a házastársa, bejegyzett élettársa, élettársa által igénybe nem vett – családi kedvezményt és az első házások kedvezményét, továbbá, ha jogosult rá, a súlyos fogyatékosra tekintettel járó kedvezményt.

Az **adóelőleg alapjának kiszámításánál** a bevételből a magánszemély döntése szerinti költség, de legfeljebb az Szja tv. szerint elismert igazolható vagy igazolás nélkül elszámolható költség levonásával kell megállapítani a jövedelmet. Az önálló tevékenységgel összefüggésben a magánszemély által megfizetett szociális hozzájárulási adó az Szja tv. 3. számú melléklete alapján költségként elszámolható. Ezért – az ingatlan és az ingó vagyontárgyak gazdasági tevékenységként végzett értékesítését kivéve – az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapításakor nem alkalmazható az úgynevezett 89 százalékos szabály.

Nem kell az adóelőleget megfizetni, ha a megállapított adóelőleg összege az adóév elejétől összesítve, vagy az adott negyedévben nem haladja meg a 10 ezer forintot.

Az adóelőleg fizetésére kötelezett magánszemély az általa megállapított és megfizetett adóelőleget az szja-bevallásában – a bevallási tervezet felhasználásával elkészített bevallásában, negyedéves bontásban – köteles bevallani.

4. Járadékfizetés

A jogszabály alapján⁶ a járadékfizetési kötelezettségnek **két alapvető feltétele** van:

- a biztosítási kötelezettséggel járó jogviszony, illetőleg
- a járadékalapot képező jövedelem megléte.

Az önálló tevékenységnél is mindig vizsgálni kell, hogy milyen szerződés alapján végzi a munkát, illetve milyen jövedelmet szerez a magánszemély.

A foglalkoztatónak nemcsak az adóelőleget kell levonnia, hanem a biztosítási jogviszony elbírálása mellett a társadalombiztosítási járadékot is meg kell állapítania és le kell vonnia a biztosítottól.

A díjazásért munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személyek közül:

- a megbízási,
- a vállalkozási,
- a felhasználási szerződésen alapuló tevékenységet

önálló tevékenységnek kell tekinteni.

A munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban foglalkoztatott magánszemélyek akkor lesznek biztosítottak, ha tárgyhavi járadékalapot képező jövedelmük eléri a minimálbér összegének harminc százalékát, vagy naptári napokra annak harmincad részét. 2023. január 1-jétől a minimálbér összege 232 000 forint, ennek 30 százaléka 69 600 forint, naptári

⁶ A társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény (továbbiakban: Tbj.).

napi 2 320 forint⁷. Minimálbér a tárgyhónap első napján érvényes, a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalónak megállapított alapbér kötelező legkisebb havi összege.

A munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban foglalkoztatott kiegészítő tevékenységet folytató személyek akkor sem válnak biztosítottá, ha tárgyhavi járulékalapot képező jövedelmük eléri a minimálbér összegének harminc százalékát, illetve naptári napokra annak harmincad részét. Kiegészítő tevékenységet folytató személy a biztosítási kötelezettség alá eső jogviszonyban kereső tevékenységet folytató, saját jogú nyugdíjas személy, valamint az az özvegyi nyugdíjas személy, aki a rá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte és egyéni vagy társas vállalkozó, akkor is, ha a saját jogú vagy a hozzátartozói nyugellátás folyósítása szünetel⁸.

Járulékalapot képező jövedelem többek között az Szja tv. szerinti, az összevont adóalapba tartozó, az önálló és nem önálló tevékenységből származó bevételből az adóelőleg-alap számításánál figyelembe vett jövedelem. Az Szja tv-nek az önálló tevékenységet folytatók költségelszámolására vonatkozó rendelkezései alapján a tételes költségelszámolás alkalmazásánál a járulékalap meghatározásakor a magánszemély adóelőleg-nyilatkozata szerinti, de legfeljebb a költségelszámolásra vonatkozó rendelkezések szerint elismert igazolható vagy igazolás nélkül elszámolható költség levonásával meghatározott rész vehető figyelembe, és nem járulékalap a 10 százalék költséghányad sem.

A felhasználási szerződésen alapuló biztosítási jogviszony megállapításakor járulékalapként csak a személyes munkavégzés díjazását kell figyelembe venni. A vagyoni jog felhasználásának ellenértékeként járó díj összege nem képez járulékalapot, ezért ezt a jövedelemrészt a biztosítási kötelezettség megállapításakor figyelmen kívül kell hagyni. A biztosítottnak a járulékalapot képező jövedelem után 18,5 százalék társadalombiztosítási járulékot kell fizetni.

4.1. A biztosítási kötelezettség megállapítása

Főszabályként **a biztosítást havonta kell elbírálni**. Az ugyanannál a foglalkoztatónál a naptári hónapban munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban elért járulékalapot képező jövedelmeket össze kell számítani. E szabály nem alkalmazható akkor, ha a magánszemélyt a foglalkoztató munkaviszonyban, és például megbízási jogviszonyban is foglalkoztatja. Ekkor a biztosítást mindkét jogviszonyban külön-külön kell elbírálni.

Ha a díjazás kifizetése nem havonta történik, hanem időszakonként vagy a tevékenység befejezése után, **a biztosítási kötelezettséget a díj kifizetésekor kell elbírálni**. Ekkor a kifizetett díjból – ideértve az előleget is – a járulékalapot képező jövedelmet azon napok számával kell elosztani, amelyre a díjazás történt.

Ha a biztosítási jogviszony kezdő vagy befejező időpontja nem állapítható meg vagy vitatott, akkor **a biztosítás időtartamaként**:

⁷ A kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 573/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet.

⁸ Tbj. 4. § 11. pont.

- a tevékenység időtartamát,
- teljesítésre irányuló szerződésnél a szerződés megkötésétől a teljesítésig eltelt időtartamot,
- ha sem a tevékenység időtartama, sem a teljesítés időpontja nem állapítható meg, akkor a díj kifizetéséig eltelt időtartamot

kell figyelembe venni.

Az előzőektől eltérően felhasználási szerződésen alapuló biztosítási jogviszony elbírálásakor a szerződés megkötésétől a mű elfogadásáig tartó időtartam vehető figyelembe.

Az előadó, művész biztosítási kötelezettségének elbírálásánál figyelembe vehető időtartam a felhasználási szerződés megkötésétől, vagy ennek hiányában az előadásra felkérés elfogadásától az előadás megtartása napjáig áll fenn, szerződésenként, előadásenként azonban legfeljebb 7 nap vehető figyelembe.

A munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy biztosítása akkor is fennáll a jogviszony időtartama alatt, ha

- táppénzben, baleseti táppénzben, csecsemőgondozási díjban, örökbefogadói díjban, gyermekgondozási díjban;
- gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, gyermekek otthongondozási díjában vagy ápolási díjban részesül,

ha az ellátások folyósítását közvetlenül megelőző napon biztosított volt.

Ha létrejön a biztosítási jogviszony és van járulékalapot képező jövedelem, a biztosítást meg kell állapítani és a járulékfizetési kötelezettséget az általános szabályok szerint kell teljesíteni. Ha a megbízási díj és a szerződés időtartama alapján a biztosítási jogviszony nem jön létre, társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettség nem keletkezik, de a szociális hozzájárulási adót e kötelezettségre vonatkozó szabályok szerint teljesíteni kell.

4.2. Az adószámos magánszemélyek járulékfizetése

A kifizetőnek az adóelőleget meg kell állapítania a számlaadásra kötelezett magánszemély – adószámos magánszemély – által számlázott bevételből. Ha az adószámos magánszemély foglalkoztatása biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyban történik, **a foglalkoztató kötelezettsége a biztosítási jogviszony és az ezzel összefüggő járulékalap megállapítása, a társadalombiztosítási járulék levonása, megfizetése és bevallása.** Tehát a foglalkoztatói kötelezettségeket teljeskörűen teljesíteni kell. A járulékalapot képező jövedelem megállapítására a Tbj. 27. §-ában foglaltak az irányadók.

5. Szociális hozzájárulási adó

Az önálló tevékenységből származó, az adó-, adóelőleg-alap számításnál figyelembe vett jövedelem után szociális hozzájárulási adót kell fizetni. Az önálló tevékenységből származó, az adó-, adóelőleg-alap számításnál figyelembe vett jövedelem hiányában szociális hozzájárulási adó terheli a Tbj. szerint biztosított személynek juttatott olyan jövedelmet, amely járulékalapot⁹ képez¹⁰.

Ha az Szja tv. szerint önálló tevékenységből származó jövedelem kifizetőtől származik, az adó fizetésére kötelezett személy a kifizető, ideértve a külföldi kifizetőt. Ha az Szja tv. szerinti önálló tevékenységből származó jövedelem nem kifizetőtől származik, az adó fizetésére kötelezett személy a természetes személy. Ha a természetes személy külföldi kifizetőtől a Tbj. szerint járulékalapot nem képező jövedelmet szerez, az adó fizetésére kötelezett személy a természetes személy¹¹. A szociális hozzájárulási adó fizetési kötelezettségének részletes szabályait a 49. számú információs füzet ismerteti.

6. Az önálló tevékenységet folytató magánszemély nyilvántartásba vétele

Adóköteles tevékenységet – néhány kivétellel – **csak adószámmal rendelkező adózó folytathat**¹². A tevékenység megkezdése előtt a magánszemélynek adószámot kell kérnie a

⁹ A Tbj. 27. § (1) bekezdés b) pontja és a Tbj. 30. §-a alapján.

¹⁰ A szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény (a továbbiakban: Szcho tv.) 1. § (1) és (3) bekezdései.

¹¹ Szcho tv. 3. § (2) bekezdése.

¹² Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 16. § (2) bekezdés.

NAV-tól. Az adószám az adózó azonosítására szolgál, ezért azt minden, az adózással összefüggő iraton fel kell tüntetni, és közölni kell a kifizetőkkel is.

Ha a magánszemély nem végez általánosforgalmiadó-köteles tevékenységet, azaz nem alanya az áfatörvénynek, akkor adószám nélkül, adóazonosító jel birtokában is teljesítheti adókötelezettségét. Általánosforgalmiadó-köteles tevékenység, ha a magánszemély a saját nevében rendszeres és/vagy üzletszerű bevételszerző tevékenységet végez. Nem tekinthető ilyen tevékenységnek a munkaviszonyban vagy olyan munkavégzésre irányuló jogviszonyban – például megbízási jogviszonyban – végzett tevékenység, amely a megbízó felelősségével alá- és fölérendeltségi helyzetet jelent a teljesítés feltételeiben és díjazásában.

Az **ingatlan-bérbeadási tevékenységet folytató** magánszemélyekre vonatkozó szabályokat az ingatlan-bérbeadásról szóló, a **vállalkozói tevékenységet kezdő** magánszemélyek bejelentkezésének szabályait pedig az egyéni vállalkozók adózásáról szóló információs füzetek ismertetik.

6.1. Nyilvántartási kötelezettség

Az önálló tevékenységet végző magánszemélynek az **Szja tv. 5. számú melléklete** szerint kell alapnyilvántartást és részletező nyilvántartásokat vezetni.

A magánszemély **alapnyilvántartás vezetésére kötelezett**, ha

- az adóelőleg-nyilatkozatában költségelszámolásról nyilatkozik,
- az adóelőleg megállapításánál költséget – ide nem értve az igazolás nélkül elszámolható költséget – vesz figyelembe,
- az adóévben nem vagy nem csak kifizetőtől szerez bevételt.

Ha a magánszemélynek kizárólag kifizetőtől van bevétele és a 10 százalék költséghányad levonásával állapítja meg a jövedelmét, akkor nem kell nyilvántartást vezetnie, csak a kifizető által kiállított igazolásokat kell megőriznie.

Alapnyilvántartás a naplófőkönyv, a pénztárcönyv, a bevételi és költségnyilvántartás, a bevételi nyilvántartás. **Az alapnyilvántartás típusát a magánszemély adóévenként határozza meg**, és e választását az adóévben saját elhatározásából később sem változtathatja meg. Ha a magánszemély az Szja tv. rendelkezései szerint az adóévben veszíti el az általa választott alapnyilvántartás vezetésének a jogát, akkor a változás napját megelőző nappal kell az addig vezetett nyilvántartást lezárnia. A lezárt alapnyilvántartásban összesített adatokat az új alapnyilvántartásba nyitó adatként be kell jegyezni. A lezárt alapnyilvántartást és az abban szereplő adatokat igazoló bizonylatokat az elévülési idő lejártáig kell megőrizni.

Az alapnyilvántartás vezetésére kötelezett magánszemély e kötelezettségét

- **pénztárkönyv** vezetésével teljesíti, ha más alapnyilvántartás vezetését nem választhatja vagy a más alapnyilvántartás vezetésére vonatkozó választás lehetőségével nem élt;
- választása szerint **bevételi és költségnyilvántartás** vezetésével teljesítheti, ha az adóévben általános forgalmi adó levonására nem jogosult, vagy a levonási jogát nem érvényesíti;
- választása szerint **bevételi nyilvántartás** vezetésével teljesítheti, ha az adóévben tételes költségelszámolást nem alkalmaz, általános forgalmi adó levonására nem jogosult, vagy a levonási jogát nem érvényesíti.

Az alapnyilvántartás vezetésére kötelezett magánszemély e kötelezettségét – választása szerint – bármely más alapnyilvántartás helyett **naplófőkönyv** vezetésével is teljesítheti.

Részletező nyilvántartás például a vevőkkel, megrendelőkkel szembeni követelések nyilvántartása, a gépjárműhasználati nyilvántartás – útnyilvántartás –, a leltár stb. A részletező nyilvántartások közül csak azokat kell a magánszemélynek vezetni, amelyek az adóköteles jövedelmének a megállapításához szükségesek.

A NAV indokolt esetben az adózó kérelmére felmentést adhat az alapnyilvántartás, illetőleg a részletező nyilvántartások vezetése alól. Az adózó akkor kérheti a felmentést, ha a súlyos fogyatékoság minősítéséről és igazolásáról szóló jogszabályok előírásainak megfelelően igazolja, hogy súlyos testi fogyatékoságának jellege miatt e kötelezettség teljesítése tőle nem várható el és a vele közös háztartásban élő hozzátartozói sem képesek a nyilvántartás(ok) vezetésére, és a nyugtaadási kötelezettség alól az áfatörvény feltételei alapján egyébként felmenthető.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal